

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň **1/ M. B.**, bytom D., zastúpenej JUDr. B. M., advokátom v H., **2/ maloletej M. B.**, **3/ maloletej M. B.**, obidvoch bytom D., zastúpené matkou M. B., proti žalovanej **Slovenskej republike** – Ministerstvu obrany Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Kutuzovova č. 8, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 45 C 62/2007, o dovolaní žalobkýň 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 389/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobkýň 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 389/2010

1. **o d m i e t a** v časti smerujúcej proti výroku, ktorým
  - a) bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, a
  - b) bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho konania,
2. **z a m i e t a** v časti smerujúcej proti výroku, ktorým bol zamietnutý návrh žalobkýň na prerušenie odvolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 27. mája 2010 č.k. 45 C 62/2007-510 žalobu o náhradu škody zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že manžel a otec žalobkýň J. B., ako profesionálny vojak, zahynul pri havárii vojenského

lietadla (AN-24) X. pri obci H.. Z tohto dôvodu si žalobkyne ako pozostalé po J. B. uplatnili náhradu škody spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku (lietadla). Uvedenou udalosťou došlo k služobnému úrazu (v zmysle § 29 ods. 1, ods. 2 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, ďalej len „zákon č. 328/2002 Z.z.“), za ktorý zodpovedá žalovaná a ktorú zodpovednosť žalovaná uznala a prostredníctvom Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava pozostalých (žalobkyne) odškodnila v zmysle zákona č. 328/2002 Z.z. Žalobkyniam boli poskytnuté 1/ dávky úrazového zabezpečenia (zvýšené jednorazové odškodnenie každej žalobkyni vo výške 553 511 Sk; žalobkyni 1/ náhrada nákladov na smútočné ošatenie, nákladov spojených s pohrebom 2 601 Sk, cestovných nákladov, nákladov súvisiacich s pohrebom 236 Sk (nákladov na zriadenie pomníka a náhrobnej tabule boli priznané otcovi nebohého, ktorý ich vynaložil) a 2/ dávky dôchodkového zabezpečenia (žalobkyni 1/ bol priznaný vdovský dôchodok v príslušnej výške a žalobkyniam 2/ a 3/ bol priznaný sirotsky dôchodok v príslušných výškach, každej žalobkyni bolo priznané úmrtné 179 892 Sk.). Podľa názoru súdu prvého stupňa žalobkyne boli riadne odškodnené z titulu pracovnoprávnej zodpovednosti, ktorá je subsidiárna voči všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti. K nárokom uplatneným v zmysle § 448 Občianskeho zákonníka súd uviedol, že o náhrade nákladov na výživu pozostalých rozhoduje Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia (§ 25 zákona č. 328/2002 Z.z.). Súd nepovažoval žalovanú za subjekt, ktorý by vykonával leteckú prepravu, ako svoju hlavnú činnosť a preto zodpovedal za škodu spôsobenú leteckou dopravou ako prevádzkovateľ v zmysle § 427 ods. 2 Občianskeho zákonníka; žalovaná nie je letecký dopravný podnik v zmysle Montrealského dohovoru (vyhláseného pod č. 544/2003 Z.z.), uplatnený nárok v zmysle tohto dohovoru preto nepovažoval za opodstatnený. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa podali odvolanie žalobkyne, ktoré zároveň navrhli prerušiť konanie podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a predložiť predbežné otázky na rozhodnutie Súdnemu dvoru Európskych spoločností (ďalej len „ESD“).

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 13. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 389/2010 návrh žalobkýň na prerušenie konania zamietol, rozsudok súdu prvého stupňa (vo veci samej a vo výroku o trovách prvostupňového konania) potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že odvolanie žalobkýň nie je dôvodné, lebo súd prvého stupňa dospel k úplným a správnym skutkovým zisteniam a právnym záverom. Odvolacie námietky nepovažoval za dôvodné. Za vyvrátené považoval

tvrdenia odvolateliek o odňatí možnosti konať pred súdom tým, že neboli oboznámené s podaním žalovanej z 25. mája 2010 a že sa súd nezaoberal s ich podaním z 20. mája 2010. Z obsahu spisu vyplýva, že s vyjadreniami boli oboznámené z ústneho prednesu zástupcu žalovanej priamo na pojednávaní. Pokiaľ namietajú nevykonanie dôkazov v potrebnom smere, tu odvolací súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktorý sa s návrhmi na doplnenie dokazovania plne vysporiadal. Námietka zaujatosti z 25. augusta 2008 spočívala len v postupe súdu v konaní (§ 14 ods. 3 O.s.p.), preto na ňu nebolo potrebné prihliadať, v takom prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 15a ods. 5 O.s.p.), o čom sudkyňa súdu prvého stupňa účastníkov konania písomne upovedomila 30. októbra 2008. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že Slovenská republika, ktorej majetkom bolo vojenské lietadlo AN-24 nie je leteckým dopravným podnikom, z uvedeného dôvodu nemôže byť daná jej zodpovednosť za spôsobenú škodu podľa Montrealského dohovoru ani podľa Nariadenia EP a R č. 2027/97, či Nariadenia EP a R č. 889/2002, ktoré za leteckého dopravcu považujú letecký dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou. Okrem toho, právo na náhradu škody v zmysle čl. 35 ods. 1 Montrealského dohovoru žalobkyniam zaniklo uplynutím prekluzívnej lehoty, keď žaloba s príslušným skutkovým vymedzením nebola uplatnená do dvoch rokov od nehody (zastavenia prepravy), t.j. najneskôr do 19. januára 2008. Skutočnosť, že si žalobkyne uplatňujú nárok na náhradu škody v zmysle dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú prepravu, ktorý bol podpísaný 28. mája 1999 v Montreale a uverejnený v Zbierke zákonov SR pod č. 544/2003 Z.z. (Montrealský dohovor) je zrejma až z doplnenia žaloby z 21. apríla 2008 (č.l. 94 spisu). Z týchto dôvodov odvolací súd návrh na prerušenie odvolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. zamietol a napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne dovolanie. Namietali, že postupom súdu im bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), rozhodoval súd nesprávne obsadený (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. g/ O.s.p.), v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že súd prvého stupňa sa nevysporiadal s ich písomným podaním z 20. mája 2010; nedoručil im podanie žalovanej z 25. mája 2010; nevykonaním navrhnuté

dokazovanie (zabezpečením dokladov o registrácii lietadla, dokladov o vydaní prevádzkovej licencie k lietadlu, dokladu o dávkach sociálneho zabezpečenia za rok 2006, stanovisko VÚSZ Bratislava); odmietol protokolovať celý obsah ústneho vyjadrenia zástupcu žalobkyní na pojednávaní súdu 27. mája 2010. S nezabezpečením dôkazov súdom prvého stupňa (ako s odvolacou námietkou) sa nevysporiadal ani odvolací súd, pričom navrhované doplnenie dokazovania (podľa dovolateľiek) bolo relevantné pre záver o tom, či na vec možno vzťahovať tzv. Montrealský dohovor a príslušné nariadenia Európskeho parlamentu a Rady a tiež to, ako je potrebné vykladať pojem „letecký dopravný podnik“. Za nesprávny a riadne nezdôvodnený (resp. arbitrárny) považoval právny záver súdov, že žalovaná nie je leteckým dopravným podnikom a nezodpovedá za škodu podľa Montrealského dohovoru. V súvislosti s právom na riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.) dovolateľky poukazujú na obsah viacerých súdnych rozhodnutí. Nárok na náhradu škody bol uplatnený včas (v lehote dvoch rokov od havárie lietadla) a to už v adhéznom konaní, neskôr i žalobou zo 17. marca 2007; kvalifikácia nároku nie je náležitosťou žaloby. Odvolací súd napokon z iných dôvodov potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, čo zakladá vydanie prekvapivého rozhodnutia v tom, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom, že podľa čl. 35 Montrealského dohovoru došlo k zániku uplatnených práv. V danom spore pred vnútroštátnym súdom sa nepodielal svojím výkladom práva spoločenstva komunitárny sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, preto bol súd nesprávne obsadený, čo zakladá vadu konania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. Z uvedených dôvodov dovolateľky navrhli, aby odvolací súd zrušil rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že v konaní nedošlo k namietaným vadám, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutia, ktoré považuje za vecne správne, zrušiť. Z týchto dôvodov navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpené v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť. V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno totiž dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, iba ak to zákon pripúšťa.

Výroková časť dovolaní napadnutého rozhodnutia obsahuje niekoľko výrokov: výrok potvrdzujúci prvostupňový rozsudok vo veci samej (viď ďalej 1.), výroky o trovách konania (viď ďalej 2.) a výrok zamietajúci návrh žalobkýň na prerušenie konania (viď ďalej 3.). Dovolateľky napadli toto rozhodnutie v celom rozsahu (t.j. všetky jeho výroky). Prípustnosť ich dovolania posudzoval dovolací súd voči jednotlivým výrokom rozsudku samostatne.

1. Dovolanie žalobkýň smeruje predovšetkým proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený prvostupňový rozsudok vo veci samej.

Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť tejto časti dovolania žalobkýň z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na to by uvedená časť dovolania žalobkýň bola procesne prípustná, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu uvedenú v tomto ustanovení ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval

vyľúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť tejto časti dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti v postupe súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľkám bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a či nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priechiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania.

Žalobkyne v súvislosti s touto námietkou uviedli, že súd im 1/ nedoručil podanie žalovanej z 25. mája 2010, 2/ nevykonan navrhnuté dokazovanie, 3/ riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie a nevysporiadal sa ich písomným podaním z 20. mája 2010, rovnako si túto povinnosť nesplnil ani odvolací súd (§ 157 ods. 2 O.s.p.), 4/ odmietol protokolovať celý obsah ústneho vyjadrenia zástupcu žalobkýň na pojednávaní súdu 27. mája 2010, 5/ rozhodnutie odvolacieho súdu je „prekvapivé“.

Podaním z 25. mája 2010 (č.l. 487 spisu) žalovaná reagovala na vyjadrenie žalobkýň z 11. marca 2010 (č.l. 348-353 spisu), ktorým tieto uplatnili svoj nárok na náhradu škody aj v zmysle Montrealského dohovoru. V ňom žalovaná poukázala na potrebu pripustenia zmeny žaloby súdom a uviedla, že Ozbrojené sily Slovenskej republiky sa nepovažujú za leteckého dopravcu (letecký dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou) a preto na daný prípad sa nevzťahuje Montrealský dohovor ani nariadenie č. 2027/97 a č. 889/2002. Túto právnu argumentáciu žalovaná prezentovala i na pojednávaní súdu 27. mája 2010 (č.l. 506 spisu). V následnej reakcii zástupca žalobkýň (m.i.) právne argumentoval a vysvetľoval, prečo na danú vec sa vzťahuje Montrealsky dohovor, v tejto súvislosti zároveň navrhol súdu

zabezpečiť doklady o registrácii lietadla a vydaní prevádzkovej licencie lietadla (č.l. 507 spisu).

Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť, nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené (účastníkmi), alebo zabezpečené (súdom) s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (pozri Nideröst-Huber, citované vyššie, Milatová a ďalší proti Českej republike, č. 61811/00, ECHR 2005-V, Mareš proti Českej republike, č. 1414/03, 26. október 2006, Krčmář a ďalší proti Českej republike, č. 35376/97, 3. marec 2000, Vokoun proti Českej republike, rozsudok z 3. júla 2008, Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike, č. 23083/05, rozsudok z 27. apríla 2010).

Z hľadiska sledovaných cieľov spravodlivého súdneho konania zabezpečujúceho právo účastníkov na rovnosť zbraní a kontradiktórne súdne konanie, nie je v predmetnom prípade procesným deficitom taký postup súdu, ak sa účastníkovi konania síce nedoručí písomné stanovisko protistrany, avšak s obsahom ktorého je účastník oboznámený protistranou na súdnom pojednávaní, pokiaľ má možnosť naňho reagovať, bezprostredne využije možnosť kvalifikovanej reakcie a uplatní vlastné návrhy na podporu svojho stanoviska s cieľom ovplyvniť konečné rozhodnutie súdu o jeho právach a povinnostiach. V danom prípade takúto možnosť žalobkyne mali, z obsahu zápisnice o pojednávaní z 27. mája 2010 vyplýva, že ju aj kvalifikovane uplatnili (išlo o repetíciu skoršieho stanoviska žalobkyní, ktorým prezentovali dôvodnosť žaloby a uplatneného nároku), z tohto dôvodu nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom.

Pokiaľ dovolateľky tvrdili, že sudy nevykonali všetky dôkazy potrebné na úplné a správne zistenie skutkového stavu (najmä že nezaobstarali listinné dôkazy o registrácii lietadla a doklady o vydaní prevádzkovej licenci lietadla) a následne preto vec nesprávne právne posúdili, treba uviesť, že v zmysle ustálenej súdnej praxe (R 37/1993) bol zaujatý názor, podľa ktorého prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí R 125/1999, v ktorom uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom

v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Treba tiež pripomenúť, že význam dôkazov a nutnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (porovnaj I. ÚS 52/03). Z dovolania vyplýva tiež názor, že súdy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav. Namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Vytykaná neúplnosť alebo nesprávnosť by mohla byť (prípadne) spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolateľky tiež tvrdili, že rozhodnutia súdov nižších stupňov nemajú náležitosti stanovené v § 157 ods. 2 O.s.p. a sú z tohto dôvodu nepreskúmateľné.

K tejto námietke treba uviesť, že na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a preto tieto (ako celok) nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok súdu prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne, zakladajú v súhrne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobu zamietli. Vysvetlili tiež, prečo aplikácia Montrealského dohovoru v tomto prípade neprichádza do úvahy (žalovaná, resp. Ozbrojené sily Slovenskej republiky nie sú leteckým dopravným podnikom s platnou licenciou). Pokiaľ žalobkyne i v odvolacom konaní zotrvali na svojej argumentácii odvolávajúc sa na Montrealský dohovor a odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o neopodstatnenosti žaloby z uvádzaných dôvodov, ponúkol dostatočné vysvetlenie toho, prečo z právneho hľadiska nebolo možné akceptovať

argumentáciu odvolateľiek. Ak navyše, nad rámec doterajších právnych argumentov odvolací súd uviedol i ďalší dôvod (i keď nový) – t.j. že uplatnený nárok v dôsledku preklúzie práva v zmysle Montrealského dohovoru zanikol, nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. Súdno-aplikačná prax totiž zhodne vychádza z toho, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvostupňového konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým. Takýto postup súdu nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 56/2012).

Dovolaťky namietali, že súd prvého stupňa odmietol protokolovať celý obsah ústneho vyjadrenia zástupcu žalobkýň na pojednávaní súdu 27. mája 2010.

V zmysle § 40 ods. 1 O.s.p. o úkonoch, pri ktorých súd koná s účastníkom alebo vykonáva dokazovanie, spisuje sa zápisnica. V zápisnici sa najmä označí prejednávaná vec, uvedú sa prítomní, opíše sa priebeh dokazovania a uvedie sa obsah prednesov a výroky rozhodnutia; ak nahrádza zápisnica podanie, musí mať aj jeho náležitosti.

Podľa § 52 ods. 5 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy, spravidla sa zapíše alebo nadiktuje len podstatný obsah výpovedí a prednesov, ak predpisy o konaní pred súdmi neustanovujú inak. Ak je to dôležité na posúdenie veci, zapíšu sa odpovede vylúčaných osôb doslovne, prípadne sa v zápisnici uvedú jednotlivé otázky a odpovede k nim.

Právna úprava ukladá, aby v zápisnici o pojednávaní súdu bol zaznamenaný podstatný prednes účastníka konania (resp. jeho zástupcu). Za stanovených podmienok (spravidla ak je to významné, dôležité pre vec) sa v zápisnici uvedie doslovná reprodukcia toho, čo zúčastnená osoba uviedla. Z uvedeného plynie, že nie je pravidlom (ale výnimkou), aby bol zaznamenaný obsah celého (doslovného) prednesu. Dovolaťky sa preto mýlia, pokiaľ vychádzajú z toho, že prednes ich právneho zástupcu na súdnom pojednávaní 27. mája 2010 mal byť súdom zaznamenaný v celom – doslovnom znení. Pokiaľ sa v dovolaní neuvádza to, čo konkrétne z prednesu zástupcu v zápisnici zaznamenané nebolo, nemožno zistiť podstatu tejto námietky a posúdiť jej opodstatnenosť (t.j. to, či bol zaznamenaný podstatný obsah

vyjadrenia a či prípadne nebolo potrebné časť vyjadrenia zaznamenať doslovne). Za tohto stavu nemožno dovolateľkám prisvedčiť, že súd prvého stupňa zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľky z obsahového hľadiska namietali, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (o vadu tejto povahy ide medziiným vtedy, ak súd v rozpore s § 120 O.s.p. vôbec nezisťoval rozhodné skutočnosti pre posúdenie veci i keď boli tvrdené), dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, prípustnosť dovolania ale nezakladá.

K námietke, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď aj R 43/2003 a R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania vymenovanú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako taký, ktorý zakladá prípustnosť dovolania. Keďže žalobkyňami bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

Žalobkyne v dovolaní z hľadiska obsahového (§ 41 ods. 2 O.s.p.) namietali, že v konaní došlo k závažnej procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. Trvali na tom, že v danom prípade mali najskôr sudcovia súdneho dvora rozhodnúť o nastolených predbežných otázkach. Keďže sa tak nestalo, rozhodoval súd nesprávne obsadený.

Nesprávne obsadeným súdom v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami, určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Súd nie je správne obsadený, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prerokovávanej veci (viď IV. ÚS 64/02). Pokiaľ sa na konaní pred vnútroštátnym súdom nepodielal svojím výkladom práva spoločenstva komunitárny

sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený (viď IV. ÚS 206/08). V preskúmvanej veci ale o tento prípad nešlo. Pri rozhodovaní o návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. vychádzal odvolací súd zo záveru, že pre rozhodnutie vo veci samej nie je otázka výkladu práva EÚ významná. Vnútroštátny súd nepodal v predmetnom konaní výklad práva EÚ. Vzhľadom na to dovolateľkami namietaná skutočnosť nemá vecnú oporu a nemohla založiť procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

Treba dodať, že v § 237 písm. g/ O.s.p. sú uvedené dva rovnocenné dôvody, ktoré aj samostatne vedú k procesnej vade významnej podľa tohto ustanovenia. Týmito dôvodmi sú: a/ rozhodovanie vylúčeným sudcom, b/ rozhodovanie súdom nesprávne obsadeným. V danom prípade ale z obsahu spisu nemožno vyvodiť záver, že v konaní došlo k namietanej procesnej vade – vec prejednali a rozhodli miestne a vecne príslušné súdy sudcami určenými rozvrhmi práce súdov, ktorých vylúčenie z prejednávania a rozhodovania nemožno vyvodiť zo žiadnej súčasti spisu.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkýň v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený prvostupňový rozsudok vo veci samej, nie je procesne prípustné.

2. Dovolanie žalobkýň smeruje aj proti výrokom rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. Dovolaním sú v tejto časti napadnuté výroky, ktoré sú síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, majú ale charakter uznesenia (viď § 167 ods. 1 O.s.p.) a tento charakter nestrácajú, i keď sú súčasťou výrokovej časti rozsudku. Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť uvedenej časti dovolania posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.).

Výpočet uznesení odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie procesne prípustné, podáva § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. ale z okruhu uznesení, proti ktorým je dovolanie prípustné, výslovne vylučuje (m.i.) uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania. Vzhľadom na to je dovolanie v danej časti procesne neprípustné.

3. Žalobkyne napadli dovolaním tiež výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zamietnutý ich návrh na prerušenie konania. Aj o prerušení konania rozhoduje súd uznesením (viď § 167 ods. 1 O.s.p.). V dôsledku toho aj prípustnosť tejto časti dovolania treba posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.). V zmysle § 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu súdnemu dvoru (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska.

Konanie pred súdnym dvorom o predbežnej otázke má povahu osobitného nesorového a medzitýmneho konania, v ktorom súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o výklade zakladajúcich zmlúv Európskej únie, o platnosti a výklade aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Európskej únie, výklade štatútov orgánov zriadených aktom Rady Európskeho spoločenstva. Toto konanie je inštitútom pôsobiacim v záujme integrácie a zachovania jednoty európskeho práva, pretože súdny dvor v ňom vydáva rozhodnutia o určitých čiastkových otázkach výkladu a platnosti komunitárneho práva, ktoré je potrebné pre rozhodnutie vnútroštátneho súdu vo veci samej.

Ustanovenie § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ukladá súdu povinnosť prerušiť konanie len vtedy, ak dospel k záveru (rozhodol), že požiada súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke, lebo je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie danej veci. Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu súdnemu dvoru na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Túto povinnosť nemá ani vtedy, keď prípadne v určitej veci aplikuje ustanovenie zákona platného v Slovenskej republike, do ktorého bol prenesený obsah právnych noriem Európskej únie. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, teda nie rozhodnúť určitý spor, ktorý nemá žiadnu komunitárnu relevanciu a je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny. Ak súd pri priebežnom posudzovaní veci nedospeje k záveru o potrebe výkladu komunitárneho práva a návrhu účastníka na prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. nevyhovie, prejednanie a rozhodnutie veci sudcom vnútroštátneho súdu nezakladá v takom prípade procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ ani g/ O.s.p.

V preskúmvanej veci ide o náhradu škody, ktorá bola vyvolaná smrťou blízkej osoby pri leteckej nehode. Odvolací súd zamietol návrh žalobkýň na prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. s odôvodnením, že posúdenie opodstatnenosti žaloby a vyriešenie

právných otázok nastolených v tomto konaní patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu bez potreby prejudiciálneho rozhodnutia súdneho dvora. Zo spisu vyplýva, že sudy nižších stupňov neinterpretovali právne normy práva EÚ, ktorých výkladu sa dovolateľky domáhali (v spojení s výkladom pojmu „letecký dopravca“). Postup odvolacieho súdu, ktorý neprerušil konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a nepredložil na posúdenie súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, nebol preto v rozpore so zákonom. Aj podľa názoru najvyššieho súdu, zhodného s názorom odvolacieho súdu, nebola otázka výkladu práva EÚ pre riešenie daného prípadu rozhodujúca.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že nie je daný dôvod na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p., je jeho právne posúdenie vecne správne a dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nebol uplatnený opodstatnene. To odôvodňuje záver, že dovolanie v časti, ktorou bol napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zamietajúci návrh na prerušenie konania (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), je síce procesne prípustné, nie však opodstatnené.

4. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v časti, ktorá smeruje proti výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, je síce procesne prípustné (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), bolo ho však potrebné ako neopodstatnené zamietnuť (§ 243b ods. 1 O.s.p.). V zostávajúcej časti dovolanie je procesne neprípustné a pretože neboli zistené ani vady konania v zmysle § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyniam, ktoré v tomto konaní úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). V dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania, preto ich náhrada nebola žalovanej priznaná (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2013

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová